JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Glaid Happonen
Meelis Masso Advokaadibüroo OÜ
glaid@meelismasso.ee

Teie 06.11.2026

Meie 20.11.2026 nr 13-4/8081

Vastus pöördumisele

Lugupeetud Glaid Happonen

Olete 06.11.2026 pöördunud Justiits- ja Digiministeeriumi poole kirjaga, milles tõstate esile riigi õigusabi süsteemi toimimisega seotud küsimused, sealhulgas riigi õigusabi tasustamise, tasutaotluste menetlemise, kohtute praktika ning riigi õigusabi osutajate järelkasvu teemad.

Justiits- ja Digiministeerium peab riigi õigusabi süsteemi jätkusuutlikkust ning kvaliteetse õigusabi kättesaadavuse tagamist oluliseks. Riigi õigusabi korraldusega seotud küsimuste analüüsimiseks ja süsteemi edasiarendamiseks valmistab ministeerium praegu ette riigi õigusabi seaduse väljatöötamiskavatsust. Kavandatavate muudatuste keskmes on muu hulgas riigi õigusabi tasude määramise ja menetlemisega seotud halduskoormuse vähendamine, sealhulgas võimalus kehtestada osade menetluste puhul fikseeritud tasu, samuti riigi õigusabi kulude hüvitamise regulatsiooni ülevaatamine ning riigi õigusabi osutavate advokaatide järelkasvu ja süsteemi jätkusuutlikkusega seotud küsimuste lahendamine.

Pöördumises on märgitud, et riigi õigusabi tasumäärasid muudeti viimati 2019. aastal. Selgitame, et viimati muudeti riigi õigusabi osutamise eest makstava tasu määrasid 2023. aastal, mil tasumäärad suurenesid kõikides menetlusliikides ligikaudu 30% võrra. Samuti suurendati advokaatidele makstavat sõidukulu hüvitise määra.

Tasutaotluste lahendamise kestuse ning taotluste rahuldamise ulatusega seotud küsimused puudutavad õigusemõistmist ja konkreetsete kohtuasjade menetlemist. Justiits- ja Digiministeerium kogub ja analüüsib riigi õigusabi süsteemi toimimist puudutavaid andmeid, kuid ei saa sekkuda üksikute kohtuasjade lahendamisse või anda hinnanguid kohtunike menetlusotsustele. Riigi õigusabi tasu määramine ja taotletud tasu põhjendatuse hindamine on seaduse kohaselt asja lahendava kohtu ülesanne ning ministeerium ei saa nende otsuste põhjendatust hinnata.

Justiits- ja Digiministeerium ei pea aktsepteeritavaks ebaviisakat ega lugupidamatut käitumist menetlusosaliste, advokaatide, prokuröride või teiste kohtumenetluses osalevate isikute suhtes. Kuid justiits- ja digiministril ei ole kohtute seaduse (KS) § 39 lõike 3 kohaselt käsu- ega distsiplinaarvõimu kohtunike suhtes. Kui isik leiab, et kohtunik on menetluses käitunud ebaviisakalt või muul viisil kohtunikuameti väärikusega vastuolus, on võimalik pöörduda vastava kohtu esimehe poole. Õigusemõistmise korrakohase toimimise ning kohtunike kohustuste täitmise üle teostab KS § 45 lõike 1 kohaselt järelevalvet kohtu esimees. KS § 91 lõike 2 punkti 4 kohaselt on kohtu esimehel õigus algatada oma kohtu kohtuniku suhtes distsiplinaarmenetlus. Märgime, et KS § 87 lõike 2 kohaselt on distsiplinaarsüütegu kohtuniku süüline tegu, mis seisneb ametikohustuse täitmata jätmises või mittekohases täitmises, samuti kohtuniku vääritu tegu.

Riigi õigusabi süsteemi jätkusuutlikkus, advokaatide valmisolek riigi õigusabi osutada ning tasustamise ja menetluskorraldusega seotud küsimused on ministeeriumi jaoks olulised teemad. Teie pöördumises

tõstatatud küsimusi ja tähelepanekuid arvestatakse riigi õigusabi seaduse väljatöötamiskavatsuse ettevalmistamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kertu Makku
nõunik

Kertu Makku 55641393
kertu.makku@justdigi.ee